Wat te doen als school in het voortgezet onderwijs bij seksueel misbruik?

… en 27 andere vragen
voor docenten & schoolleiding

Compleet met signalenlijst

GGD Amsterdam

Steunpunt Seksueel Geweld

Inhoud

vraag		pagina
1	Wat is seksueel **grensoverschrijdend** gedrag?	4
2	Hoe **vaak** komt het voor?	5
3	Wat doe ik als een leerling **over de grens** gaat?	6
4	Mag een docent **een relatie** hebben met een leerling?	7
5	Wat doe ik als het tussen leerlingen **echt te ver** gaat?	8
6	Wat kunnen we als school doen bij misbruik **door een leerling**?	9
7	Hoe **weet** ik of een leerling misbruikt wordt?	11
8	Is grensoverschrijdend gedrag **hetzelfde** als seksueel misbruik?	12
9	Is seksueel misbruik **strafbaar**?	13
10	**Welke signalen** kunnen wijzen op seksueel misbruik?	14
11	Een **depressie** kan toch ook een andere oorzaak hebben?	15
12	Waarom **praten** jongeren **niet** over misbruik?	16
13	Hoe kan ik er **toch** met een jongere over **praten**?	17
14	Kan ik **geheimhouding** beloven?	18
15	Wat kan ik doen bij **eergerelateerd geweld**?	19
16	Hoe weet ik of een meisje slachtoffer is van een **loverboy**?	20
17	Wat kan ik doen bij **loverboyproblematiek**?	21
18	Wat kan ik doen als een leerling **thuis misbruikt** wordt?	22
19	Wat kan ik doen bij misbruik **door een medewerker**?	26
20	Waarom moet je als school altijd **snel ingrijpen**?	29
21	Kunnen we als school **zelf een onderzoek** instellen?	30
22	Mogen ouders hun kinderen **ondervragen**?	31
23	Moet een verdachte **medewerker naar huis** worden gestuurd?	32
24	De school moet zijn **personeel** toch ook **beschermen**?	33
25	Waar kan de aangeklaagde medewerker zijn **verhaal** kwijt?	34
26	Hoe voorkomen we grote **onrust** bij ouders?	35
27	Wat kunnen we als school doen om **misbruik** te **voorkomen**?	36
B1	Mogelijke **signalen** voor seksueel misbruik van kinderen	40
B2	Het **Vlaggensysteem**	42
B3	**Adressen** & **websites**	44

Steunpunt Seksueel Geweld

Brochure voor docenten & schoolleiding

Deze brochure is voor alle scholen in het voortgezet onderwijs die willen weten wat ze moeten doen bij een vermoeden van seksueel misbruik. Daarbij gaat het zowel om grensoverschrijdend seksueel gedrag tussen leerlingen als om seksueel misbruik door een docent of andere volwassene. Veel gestelde vragen worden beantwoord, zoals: Hoe weet je of een leerling misbruikt wordt? En: Wat moet je als school wel en juist niet doen?

In het kort

- Scholen zijn primair verantwoordelijk voor de veiligheid van leerlingen op school. Zodra er een vermoeden is van misbruik, is het belangrijk om in actie te komen.
- Elke school is verplicht om te werken met de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Scholen hoeven niet zelf te bepalen of er sprake is van misbruik, een school hoeft ook geen hulpverlening te bieden. Dat gebeurt door hulpverlenende instanties als het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en Bureau Zedenpolitie.

Boekje voor leerlingen

'Dat nare gevoel' is een boekje over seksueel misbruik en wat je ertegen kunt doen. Het boekje is bedoeld voor meisjes en jongens in de bovenbouw van de basisschool en op de middelbare school, maar ook voor volwassenen.
Auteur: Martine F. Delfos.

1

Wat is seksueel **grens-overschrijdend** gedrag?

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is gedrag dat een jongere niet wil. Dat kan verbaal, fysiek of non-verbaal zijn. Denk aan opmerkingen over uiterlijk en kleding, vragen naar seksuele ervaringen, seksueel getinte cadeautjes geven, gluren of iemand lastig vallen via Facebook. Het gaat erom dat degene die het ondergaat, dit ongewenst en onplezierig vindt. Een andere term voor seksueel grensoverschrijdend gedrag is seksuele intimidatie.

Een handige methodiek om te bepalen of gedrag seksueel grensoverschrijdend is, is het Vlaggensysteem (zie bijlage 2).

Een handige methodiek om te bepalen of gedrag seksueel grensoverschrijdend is, is het Vlaggensysteem (zie bijlage 2).

2

Hoe **vaak** komt het voor?

Landelijk onderzoek wijst uit dat één op de drie vrouwen ooit seksueel geweld heeft meegemaakt. Voor mannen geldt dit voor één op de twintig. Eén op de vijf vrouwen heeft hier al voor haar zestiende jaar mee te maken gehad. Voor mannen is dit één op de vijfentwintig. In de meeste gevallen gaat het om op een kwetsende manier aangeraakt of vastgepakt worden. In Amsterdam gaat het per jaar om 10.000 gevallen van seksueel geweld. Jaarlijks doen 320 personen aangifte van aanranding en verkrachting in Amsterdam-Amstelland. Vermoedelijk ligt het werkelijk aantal zaken drie keer zo hoog (ongeveer 950). Het merendeel van de plegers is een bekende van het slachtoffer.

3 Wat doe ik als een leerling **over de grens** gaat?

Praat erover met de leerlingen als je ongewenst seksueel gedrag ziet. Net als bij andere confrontaties (ruzies, pesterijen) kan je grenzen stellen aan het gedrag en wijzen op de gedragsregels. Vind je het als docent lastig om te reageren, neem dan contact op met de zorgcoördinator voor advies.

misbruik via internet

Soms worden leerlingen bedreigd of seksueel lastig gevallen via internet. Met de moderne smartphones kunnen compromitterende foto's en filmpjes gemaakt worden die ongewenst op internet terecht komen. De meeste scholen leggen het gebruik van mobieltjes aan banden en hebben regels opgesteld met betrekking tot het maken van beeld- en geluidsopnamen.

wat te doen bij een incident?

1. ***Begeleid het slachtoffer.***
2. ***Sanctioneer het misbruik (mits de dader bekend is).***
3. ***Informeer indien nodig (alle) ouders.***
4. ***Trek lering en houd de preventiemaatregelen tegen het licht. Zie leerlingen als experts en betrek ze bij het beleid.***

Mag een docent **een relatie** hebben met een leerling? 4

Alle seksuele handelingen tussen docenten en minderjarige leerlingen zijn strafbaar. De verhouding leraar-leerling is namelijk nooit gelijkwaardig. Er is sprake van een afhankelijkheidsrelatie en machtsongelijkheid. Deze regel geldt voor leerlingen tot 18 jaar. Een vrijwillige relatie tussen een docent en een meerderjarige leerling is in de regel niet strafbaar.

5 Wat doe ik als het tussen leerlingen **echt te ver** gaat?

Bij ernstig grensoverschrijdend gedrag is het allereerst belangrijk dat je als docent de schoolleiding informeert. Met elkaar kunnen jullie kijken of er verdere stappen gezet moeten worden. Daarnaast is het belangrijk om de betrokken ouders over de situatie te informeren. Doe dit op tijd zodat het verhaal van de school eerder thuis is dan van de jongeren. Door het informeren van ouders wil je ze niet alarmeren, wel betrekken. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor het welzijn van hun kinderen. **Wanneer jongeren seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen op school of hier slachtoffer van zijn, moet de school met ouders in gesprek over de zorgen om het kind** en hen, wanneer nodig, motiveren tot hulpverlening.

Wanneer jongeren seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen op school of hier slachtoffer van zijn, moet de school met ouders in gesprek over de zorgen om het kind.

6 Wat kunnen we als school doen bij misbruik **door een leerling**?

Bij een ernstig grensoverschrijdend incident zijn er een paar stappen die je als school kunt zetten:

1 Bied excuses aan de ouders aan

Excuseer je als school voor de onveilige situatie op school.

2 Regel professionele hulp voor de betrokken ouders

De praktijk maakt duidelijk dat een school de afhandeling van complexe incidenten niet altijd alleen aan kan. Emotionele begeleiding van de betrokken ouders blijkt in de praktijk geen overbodige luxe. De ouders zitten vol emoties, hun kind is gekwetst, hun vertrouwen in de school is beschaamd. Ook kan een seksueel misbruik verleden van een ouder een heftige emotionele reactie tot gevolg hebben. Werk samen met expertorganisaties zoals de Vertrouwensinspectie, de GGD, de Schoolbegeleidingsdienst en Jeugdzorg.

3 Voer gesprekken met beide partijen ouders

Probeer samen tot oplossingen te komen. Maak van beide partijen ouders 'bezorgde ouders' en zoek naar een gezamenlijk belang. De school vertegenwoordigt de belangen van de totale school. Dat kan betekenen dat de school beslissingen neemt die één van beide partijen niet zint, bijvoorbeeld ten aanzien van het dilemma: gaat een leerling van school of niet?

6

Belangrijk is de ouders altijd te informeren over de gemaakte keuze en deze te beargumenteren.

4 Neem extra veiligheidsmaatregelen op school

Denk aan praktische maatregelen om de veiligheid in de klas en op school te vergroten. Als de leerling die de grens overschreed op school blijft, kun je als school afspraken maken over:

- toezicht op de leerling (in de klas, op het schoolplein);
- het plaatsen van de betreffende leerling in een andere klas.

5 Speel open kaart

Het is goed om open kaart te spelen en te blijven communiceren met alle betrokkenen.

Informeer het personeel en geef informatie over de concrete maatregelen die zijn getroffen en de afspraken die zijn gemaakt. Vertel ook over het verdere verloop van het onderzoek. Let goed op of alles volgens de gemaakte afspraken verloopt. Wees alert op signalen, want mogelijk zijn er meer slachtoffers.

7 Hoe **weet** ik of een leerling misbruikt wordt?

De ervaring leert dat seksueel misbruik bijna nooit zichtbaar is. Jongeren die misbruikt worden, zullen daar niet gemakkelijk over spreken uit schaamte en loyaliteit. Jongeren proberen bovendien niet herinnerd te worden aan hun traumatische ervaringen, ze zullen proberen die te verdringen. Het is echter belangrijk om snel in te grijpen wanneer er sprake is van actueel misbruik, om klachten op lange termijn te voorkomen.

De ervaring leert dat seksueel misbruik bijna nooit zichtbaar is. Jongeren die misbruikt worden, zullen daar niet gemakkelijk over spreken uit schaamte en loyaliteit.

8 Is grensoverschrijdend gedrag **hetzelfde** als seksueel misbruik?

Nee, bij seksueel misbruik gaat het om seksuele handelingen binnen een afhankelijkheidsrelatie. Bijvoorbeeld als een volwassene een jongere dwingt tot seks.

let op

Het is belangrijk te weten dat grensoverschrijdingen vaak niet op zichzelf staan, maar een achterliggende oorzaak hebben. Het blijkt dat bij jongeren die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen er vrijwel altijd een reden is voor dit gedrag: ervaring met seksueel misbruik of opgevoed zijn met te strenge of juist te weinig grenzen. Dit vraagt om professionele begeleiding en soms hulpverlening.

9 Is seksueel misbruik **strafbaar**?

Ja, aanranding en verkrachting zijn strafbaar. Deze delicten vallen onder het Wetboek van Strafrecht. Vanaf 1 januari 2010 is het ook strafbaar om kinderen opzettelijk seksuele handelingen te laten zien. Ook is het strafbaar om op internet opzettelijk minderjarigen te verleiden tot seksuele handelingen. Verder mogen opnames niet verspreid worden zonder toestemming van degene die gefotografeerd of gefilmd is. Vriendjes die hun ex of anderen ongevraagd te kijk zetten op internet of op het prikbord zijn daarmee strafbaar.

strafbaar is:

- ***aanranding;***
- ***verkrachting;***
- ***seksuele handelingen laten zien;***
- ***verleiden tot seksuele handelingen;***
- ***zonder toestemming publiceren.***

10 Welke signalen kunnen wijzen op seksueel misbruik?

Jongeren kunnen lichamelijke klachten ontwikkelen, bang of depressief worden of reageren met brutaal, agressief gedrag. Ze zitten vaak gespannen in hun lijf en zijn niet weerbaar. Ook vertonen ze soms seksueel gedrag dat niet past bij hun leeftijd.

11 Een **depressie** kan toch ook een andere oorzaak hebben?

Dat klopt, deze signalen kunnen ook op iets anders wijzen. Signalen zijn vaak stressuitingen, met vele oorzaken. Beschouw dit lijstje met signalen daarom als hulpmiddel.
Wees vooral alert en maak contact met een leerling, bied vertrouwen en heb aandacht voor wat er aan de hand kan zijn.

Steunpunt Seksueel Geweld

signalen herkennen?

Kijk in bijlage 1 voor een lijst van signalen.

Wees vooral alert en maak contact met een leerling, bied vertrouwen en heb aandacht voor wat er aan de hand kan zijn.

12 Waarom **praten** jongeren **niet** over misbruik?

Jongeren durven er vaak niet over te praten. Ze schamen zich en hebben het idee dat ze zelf schuldig of medeplichtig zijn. Vaak is de pleger een bekende. Uit loyaliteit praten ze er niet over. Soms wordt een kind het zwijgen opgelegd door chantage of dreiging met geweld. En soms is een jongere bang niet geloofd te worden of merkt dat zijn of haar pogingen om over het misbruik te praten, niet worden gehoord. Ook komt het voor dat slachtoffers niet weten bij wie ze terecht kunnen. Daarom is het belangrijk dat de school helder aangeeft waar leerlingen binnen school terecht kunnen.

13 Hoe kan ik er **toch** met een jongere over **praten**?

Laat horen dat je bezorgd bent maar zet hem/haar niet onder druk om te praten. Dwing geen verklaringen af. Respecteer het tempo van de jongere. Een jongere die al langere tijd slachtoffer is van misbruik heeft bepaalde manieren ontwikkeld om het voor zichzelf vol te houden. Als je te snel gaat, kun je de overlevingsmechanismen van de jongere forceren waardoor hij/zij nog meer uit balans kan raken. Het is dus van belang het tempo van de jongere te volgen en ruimte te geven om voor zichzelf te beslissen erover te praten.

let op

Als dit erg lang duurt en de situatie is erg onveilig of het misbruik duurt voort, dan moet er wat gebeuren! Overleg met het zorgteam of met het AMK.

14 Kan ik **geheimhouding** beloven?

Als een jongere jou als docent in vertrouwen neemt over wat er thuis gebeurt, heb je misschien de neiging om dit vertrouwen te belonen door geheimhouding te beloven. Doe dat niet. Leg uit dat je hem of haar niet kunt helpen als je het niet met andere kunt bespreken. Je kunt wel beloven geen stappen te zullen zetten zonder dat met hem of haar te overleggen. Een vertrouwensrelatie betekent vooral dat je eerlijk bent en transparant in wat je doet en gedaan hebt.

10 tips als je praat met een jongere

1 *Benadruk dat het goed is dat hij/zij het geheim verteld heeft.*
2 *Vertel dat de jongere niet de enige is die dit overkomt en dat hij/zij er geen schuld aan heeft.*
3 *Laat de leerling vertellen, maar hoor niet uit.*
4 *Vraag wie er op de hoogte is en wie de jongere vertrouwt; soms vindt een jongere het fijn een vriend/vriendin/vertrouwenspersoon bij het gesprek te betrekken.*
5 *Ga na of het op school veilig is.*
6 *Zeg dat je wilt helpen maar kom niet direct met oplossingen.*
7 *Respecteer de grenzen en wensen van de jongere.*
8 *Als je merkt dat de leerling je niet in vertrouwen durft te nemen, vraag dan wie hij/zij wel vertrouwt in school of vertel dat er speciale vertrouwenspersonen in school zijn. Bied je hulp aan om een dergelijk gesprek te organiseren.*
9 *Spreek eventueel een volgend gesprek af maar zet de jongere niet in een uitzonderingspositie; je gaat het met collega's bespreken, juist om goede hulp te kunnen bieden.*
10 *Doe geen beloftes die je niet kan nakomen. Blijf dus realistisch in wat je aanbiedt. Zeg bijvoorbeeld nooit dat jij er voor zal zorgen dat de jongere nooit meer zal worden misbruikt.*

15 Wat kan ik doen bij **eergerelateerd geweld**?

Eergerelateerd geweld is een gewelddadige reactie op een schending van de familie-eer. Hierbij heeft een jongen of meisje iets gedaan wat voor de sociale omgeving onacceptabel is. Ga niet pionieren bij (dreigend) eergerelateerd geweld. Schat in of er acuut gevaar is. Houd de informatie in kleine kring. Neem contact op met het Meldpunt Eergerelateerd Geweld in Amsterdam: 020 611 6022.
Kijk voor meer informatie ook op www.blijfgroep.nl.
Dreigt er acuut gevaar? Bel dan de politie: 112.

16 Hoe weet ik of een meisje slachtoffer is van een **loverboy**?

Signalen die hierop kunnen wijzen zijn:

- slaafse houding jegens de vriend;
- het meisje onttrekt zich aan het eigen sociale netwerk (ouders, school, vriendinnen);
- het meisje beschikt over veel nieuwe spullen (kleding, sieraden, mobiele telefoon);
- plotseling verandering in gedrag, normafwijkend gedrag;
- weinig binding met thuis, wegloopgedrag.

17 Wat kan ik doen bij **loverboyproblematiek**?

Breng de signalen in kaart en praat met het meisje.
Beschrijf feiten en waarnemingen en nodig uit tot reageren.
Vraag advies aan een deskundige:

a. Spirit E: meisjeshulpverlening @spirit.nl
   M: 06 29 33 80 64;
b. Amsterdams Coördinatiepunt Mensenhandel (ACM)
   M: 06 10 59 94 58;
c. Politie Amsterdam-Amstelland team Mensenhandel
   T: 020 559 3396.

let op

Voer geen gesprek met het meisje als haar veiligheid of jouw veiligheid in het geding is.
Is de situatie acuut onveilig?
Bel direct de politie: 112.

alles over sociale veiligheid

Kijk voor informatie en beleidsadviezen over thema's als seksuele intimidatie, loverboyproblematiek, veilig internet en gedragscodes voor sociale media op www.schoolenveiligheid.nl.

18 Wat kan ik doen als een leerling **thuis misbruikt** wordt?

18

Onderstaand stappenplan is volgens de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Stap 1 Schrijf de signalen op

Als je ziet dat een leerling verandert, bijvoorbeeld meer teruggetrokken of juist agressiever, dan kunnen dat signalen zijn dat de leerling problemen heeft. **Vertrouw als mentor of docent op je intuïtie en ´niet pluis gevoel´ en probeer helder te krijgen waar dat gevoel vandaan komt. Waar zijn de vermoedens op gebaseerd?** Houd een dossier bij waarin staat waaruit het opvallend gedrag bestaat en wat het verschil is met voorheen: in het contact met medeleerlingen, contact met docenten, uiterlijke verzorging, contact tussen school en ouders, bijzonderheden over het gezin/broertjes/zusjes/ leerprestaties.

Stap 2 Praat met de jongere

Praat met de leerling en vertel dat je bezorgd bent over hem of haar. Jongeren wachten vaak tot iemand hen aanspreekt, omdat ze denken dat zij de enige zijn die dit overkomt. Een mogelijkheid: "Ik wil graag even met je praten omdat ik me zorgen over je maak. Ik zie dat je stiller/drukker bent, spijbelt… en ik heb het gevoel dat er iets met je is, klopt dat?"
Je kunt voorbeelden geven: "Soms is het zo dat iemand thuis iets vervelends meemaakt of ergens bang voor is en dan stil, druk wordt op school, of spijbelt. Misschien heb je ook iets meegemaakt waardoor je je zo gedraagt? Ik weet het niet en wil het je daarom vragen. Hoe gaat het eigenlijk thuis?"
Je kunt ook direct benoemen wat je denkt: "Ik wil graag even met je praten omdat ik me zorgen over je maak. Ik heb sterk het vermoeden dat het niet goed met je gaat; word je bedreigd of heb je ruzie, thuis of met iemand anders?"

Het kan zijn dat de jongere niet dadelijk in staat is om te praten vanuit bedreigingen of vanuit de ervaring dat volwassenen niet zomaar te vertrouwen zijn. Je bezorgdheid uiten is daarom een belangrijke eerste stap. Een jongere leert daaruit dat er iemand iets heeft opgemerkt en bezorgd is. Dat kan de aanzet zijn voor hem of haar om later te vertellen dat er problemen zijn.

let op

Wijzen de signalen overduidelijk op een acuut onveilige situatie? Neem dan direct contact op met het AMK of met de politie!

Stap 3 Overleg over je vermoedens

De tweede stap is dat je iets doet met je vermoeden. Overleg met mensen die informatie kunnen geven, zoals een deskundige collega, de interne vertrouwenspersoon, de zorgcoördinator van de school, iemand van het zorg- en adviesteam of de jeugdarts van de GGD. Ook kan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) worden geraadpleegd. Het doel is

18

zoveel mogelijk duidelijkheid te krijgen over de situatie. Bepaal met elkaar een strategie, verdeel de taken en wijs iemand aan die de verdere stappen gaat coördineren.

Stap 4 Praat met ouders

Normaal gesproken zal er ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouders. In het gesprek met de ouders gaat het erom dat je als mentor de signalen, dat wil zeggen de feiten en waarnemingen, bespreekt en de ouders uitnodigt daarop te reageren. Pas na deze reactie kan je mogelijke interpretaties en vermoedens bespreken. Bepaal van tevoren wat het doel is van het gesprek. Vaak is jouw zorg delen met de ouders de beste ingang. Als ouders zeggen ook bezorgd te zijn dan kun je samen kijken welke ondersteuning ouders kunnen gebruiken.

Een gesprek met de ouders kan vele gevolgen hebben. Zo kan blijken dat de vermoedens onterecht waren. Sommige ouders voelen zich al geholpen als je hun zorgen deelt en als je de problemen bespreekbaar maakt. Aan de andere kant kunnen ouders het gesprek ook zien als bewijs van de loslippigheid van hun kind en van jouw bemoeizucht en kan een gesprek averechts werken.

let op

Vermoed je seksueel misbruik door één van de ouders? Praat niet rechtstreeks met een vermoedelijke pleger, maar meld in dat geval direct bij het AMK.

Steunpunt Seksueel Geweld

18

Stap 5 Weeg de aard, ernst en risico op seksueel misbruik

Je hebt nu voldoende informatie om te beoordelen wat er precies aan de hand is en hoe ernstig de situatie is. Vermoed je seksueel misbruik, bespreek dan de verzamelde informatie met personen met expertise op het gebied van seksueel misbruik van jongeren. **Let wel: alleen het AMK of de politie kan seksueel misbruik vaststellen.**

Stap 6 Beslis: hulp organiseren of melding doen?

Na de beoordeling van de uitkomsten zal er een beslissing genomen moeten worden. Er zijn drie mogelijkheden:

1. Het vermoeden klopt niet. Er is een andere reden voor het gesignaleerde gedrag. Ouders kunnen, indien nodig, verwezen worden naar hulpverlening of opvoedingsondersteuning.
2. Het is nog steeds niet duidelijk of de problemen met seksueel misbruik te maken hebben. Overleg met Bureau Jeugdzorg of met het AMK over je twijfel.
3. Er is een gegrond vermoeden van seksueel misbruik. Bespreek met de ouders dat je vanuit je verantwoordelijkheid als professional een melding gaat doen bij het AMK. Hierbij kan ook gebruik gemaakt worden van het schoolmaatschappelijk werk, Jeugdgezondheidszorg (GGD) en Bureau Jeugdzorg. Ook bij Bureau Zedenpolitie kan advies gevraagd worden of aangifte gedaan worden.

Na acceptatie van de melding gaat de verantwoordelijkheid voor onderzoek en het op gang brengen van hulp naar het AMK.

19 Wat kan ik doen bij misbruik **door een medewerker**?

19

Steunpunt Seksueel Geweld

1 Meld het aan de directeur

Iedere docent is verplicht om een vermoeden van seksueel misbruik van een jongere onder de achttien jaar door een medewerker te melden aan de directeur van de school. Deze meldplicht geldt ook voor stagiairs, uitzendkrachten, vrijwilligers en schoonmaakpersoneel.

2 Meld het aan de vertrouwensinspecteur

De school is wettelijk verplicht om een vermoeden van seksueel misbruik te melden bij de vertrouwensinspecteur, ook als niet meteen duidelijk is of er sprake is van een strafbaar feit. Deze verplichting geldt voor klachten over docenten, directies en anderen die aan de school contractueel verbonden zijn. De vertrouwensinspecteur kan de school ondersteunen en adviseren. De vertrouwensinspecteur heeft geheimhoudingsplicht bij klachten over seksueel misbruik. De vertrouwensinspecteur maakt met de school afspraken over de verdere stappen die moeten worden gezet.

3 Informeer de ouders

De ouders van het slachtoffer zullen direct geïnformeerd moeten worden door de directie. In dit gesprek dient het volgende aan de orde te komen:

- informatie over de concrete maatregelen die getroffen zijn;
- de persoon binnen school waar ouders terecht kunnen met vragen;
- ruimte voor emoties;
- het dringende advies de jongere niet extra te belasten, dat wil zeggen de jongere te laten vertellen wat het uit zichzelf vertelt maar niet uit te vragen;
- ouders wijzen op mogelijke hulpverlening / ondersteuning;
- wat te communiceren met de klas;
- het voorkomen van stigmatisering.

4 Doe aangifte

Is er een redelijk vermoeden van een zedendelict en gaat het om een leerling die jonger is dan 18 jaar? Dan is het bevoegd gezag van de school (directeur of bestuur) verplicht om aangifte te doen. Ouders worden hiervan vooraf op de hoogte gesteld. Let op: ook als er bedenkingen zijn van betrokken ouders en leerlingen is de school verplicht om aangifte te doen. De wet stelt in dit geval het algemeen belang boven dat van individuele betrokkenen. Het gaat er niet alleen om dat het seksueel misbruik stopt en herhaling wordt voorkomen, maar ook dat een schoolbestuur geen eigen rechter gaat spelen of het probleem 'binnenskamers' probeert op te lossen.

let op

Is de leerling 18 jaar of ouder, dan moet de leerling zelf aangifte doen of een gesprek vragen bij Bureau Zedenpolitie of de vertrouwenspersoon.

19

5 Volg het protocol

Volg het protocol van de school over de meldplicht seksueel misbruik. In dit protocol staat welke procedure de school het beste kan volgen. Bij twijfel kan advies worden ingewonnen bij het AMK, de Inspectie, eigen vertrouwenspersonen en bij Bureau Zedenpolitie.

Steunpunt Seksueel Geweld

Waarom moet je als school altijd **snel ingrijpen**?

20

Hoe eerder seksueel geweld stopt, hoe beter. Ervaring met seksueel geweld is vaak een traumatische gebeurtenis waarbij een jongere een overweldigende en hevige angst voelt. Een trauma is van grote invloed op de hersenen en activeert een zogenaamde alarmbel: fight-flight-freeze. Bij structureel gevaar is een jongere altijd alert en staat de alarmbel altijd aan. Uiteindelijk kan dat leiden tot psychosociale klachten en symptomen van een Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS).

let op

Doe bij duidelijke vermoedens zo snel mogelijk melding of aangifte bij Bureau Zedenpolitie.

21 Kunnen we als school **zelf een onderzoek** instellen?

Beter van niet. Scholen hebben geen opsporingsbevoegdheid en zijn over het algemeen ook niet opgeleid om getuigenverklaringen af te nemen en de vermoedelijke pleger te verhoren. Als je als school toch op onderzoek uitgaat, bestaat het risico dat het eventueel daarop volgende strafrechtelijke onderzoek ernstig belemmerd wordt. Dat komt omdat de pleger gealarmeerd wordt en de gelegenheid krijgt om zichzelf in te dekken voordat de politie op de stoep staat voor verhoor. Daarnaast is het met name bij zedenzaken van belang dat wederzijdse beïnvloeding van getuigen - zoals slachtoffers of ouders - wordt voorkomen. Dit risico wordt kleiner als het horen van getuigen zo snel mogelijk gebeurt door het daarvoor bevoegde gezag.

22 Mogen ouders hun kinderen **ondervragen**?

Nee, het is beter als ouders hun kind zo min mogelijk bevragen zodat alle schijn van beïnvloeding van de getuige wordt vermeden. Hiermee wordt voorkomen dat er later door de advocaat van de verdachte of door de rechter geconstateerd wordt dat er sprake is geweest van getuigenbeïnvloeding.

Steunpunt Seksueel Geweld

23 Moet een verdachte **medewerker naar huis** worden gestuurd?

Als dit in het belang van de school is, kan een werknemer tijdelijk op non-actief worden gesteld. Dit bepaalt de school. Op non-actief stellen vindt plaats ongeacht of de aangeklaagde schuldig is of niet. Het is dus geen bewijs van schuld.

let op

Maak deze stap als standaardprocedure aan het hele personeel duidelijk, dus voordat dit soort zaken überhaupt spelen. Hierdoor kun je proberen te voorkomen dat een op non-actief stelling direct wordt opgevat als een bewijs van schuld, zowel bij collega's als bij ouders als bij de aangeklaagde zelf.

De school moet zijn **personeel** toch ook **beschermen**? 24

Dat klopt. De directie heeft de plicht om een goed werkgever te zijn. Maar de directie heeft ook de plicht om te zorgen voor het welzijn van leerlingen en deze laatste plicht gaat vóór bij een vermoeden van seksueel misbruik, weliswaar met inachtneming van goed werkgeverschap. Als school dien je dus vóór alles het vermoedelijk slachtoffer in bescherming te nemen en te voorkomen dat het er meer worden.

Steunpunt Seksueel Geweld

25 Waar kan de aangeklaagde medewerker zijn **verhaal** kwijt?

Het is de verantwoordelijkheid van de school om een vertrouwenspersoon voor de aangeklaagde ter beschikking te stellen. De aangeklaagde moet bij iemand zijn of haar verhaal kwijt kunnen en op de hoogte gehouden worden van verdere ontwikkelingen, mits deze informatie het politieonderzoek niet schaadt.

26 Hoe voorkomen we grote **onrust** bij ouders?

Overleg met Bureau Zedenpolitie hoe je onrust bij ouders kunt voorkomen. Bij een vermoeden van seksueel misbruik door een medewerker start Bureau Zedenpolitie een strafrechtelijk (voor)onderzoek. Dit gebeurt zowel bij een melding als bij aangifte. De politie kijkt in deze fase ook of er sprake is van maatschappelijke onrust of dat er een reëel risico bestaat dat dit gaat ontstaan. Als dat het geval is, kan de politie samen met het Steunpunt Seksueel Geweld van de GGD Amsterdam de school ondersteunen bij het maken van een plan van aanpak. Doel is om mogelijke onrust tot een minimum te beperken. Dat gebeurt door het geven van adequate voorlichting op het juiste moment aan de juiste personen en het coördineren van goede opvang en hulpverlening.

27 Wat kunnen we als school doen om **misbruik** te **voorkomen**?

27

Voor een school is het belangrijk dat je zorgt voor een veilig schoolklimaat. Als school ben je immers verantwoordelijk voor de veiligheid van de kinderen. Er zijn verschillende manieren om een veilig klimaat op school te creëren:

1 Maak een veiligheidsplan met gedragsregels

In het veiligheidsplan staan afspraken over gedragsregels, over hoe je met elkaar op school omgaat. De regels gelden voor de leerlingen maar ook voor het schoolpersoneel. Welk gedrag is wel en niet acceptabel? En wat gebeurt er als je gedrag vertoont dat niet acceptabel is? In het plan staat ook waar je als leerling naartoe kan als de gedragsregels worden overtreden.

ppsi.nl

alles over preventie

Kijk voor actuele en praktische informatie over preventie van seksuele intimidatie en andere ongewenste omgangsvormen in het onderwijs op www.ppsi.nl.

2 Maak seksueel gedrag bespreekbaar

Veel grensoverschrijdingen tussen jongeren zijn binnen de school op te lossen. Dat geldt zeker als duidelijk is wat wel en niet getolereerd wordt en als daar eenduidig mee omgegaan wordt. Praat daarom op school over seksueel gedrag. Voor het bespreekbaar maken van grensoverschrijdingen is een sfeer van vertrouwen nodig en een schoolstructuur die veiligheid en duidelijkheid biedt.

3 Trek als school één lijn

Het is van belang dat docenten een gezamenlijke lijn volgen in hoe om te gaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maak afspraken zoals:

- met de leerlingen werken aan sociale vaardigheden, weerbaarheid, grenzen aangeven en grenzen respecteren;
- docenten trainen in het praten met jongeren over seksualiteit en seksuele pressie;
- docenten leren om adequaat met meldingen van seksuele pressie om te gaan.

4 Zet de regels in de schoolgids

De school doet er goed aan om ouders over deze aanpak te informeren. Neem daarom de gedragsregels op in de schoolgids. Dit geeft niet alleen duidelijkheid, het helpt ook om seksueel gedrag bespreekbaar te maken binnen het schoolteam, met de jongeren en met de ouders.

5 Stel een klachtenregeling op

Elke school is verplicht om een klachtenregeling op te stellen. Hierin staat hoe de school omgaat met een klacht over machtsmisbruik. Dat kan gaan om seksuele intimidatie, maar ook om discriminatie, agressie, geweld en pesten. Een

27

27

klachtenregeling beschermt leerlingen en medewerkers tegen machtsmisbruik en zorgt voor een veilig schoolklimaat.
In de klachtenregeling staat wie de contactpersoon is binnen de school, welke vertrouwenspersonen er buiten de school zijn en waar de klachtencommissie kan worden bereikt. Zowel leerlingen en hun ouders als personeelsleden kunnen een klacht indienen bij de klachtencommissie. Scholen zijn verplicht om informatie over de klachtenregeling op te nemen in de schoolgids.

De (externe) vertrouwenspersoon heeft als voornaamste taak om leerlingen en diens verzorgers bij te staan en te adviseren als ze geconfronteerd worden met machtsmisbruik. De vertrouwenspersoon kan de school hulp bieden bij beleidsontwikkeling en voorlichting geven over klachtbehandeling. Verder kan hij of zij de school adviseren over bestrijding en preventie van machtsmisbruik, waaronder seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag.

6 Maak er schoolbeleid van

Schoolbeleid over grensoverschrijdend gedrag zorgt ervoor dat er op alle niveaus op dezelfde manier mee wordt omgegaan.

Hoe pak je dit concreet aan?

- Zorg dat de vertrouwenspersonen deskundig zijn op het gebied van seksueel misbruik.
- Maak van seksueel grensoverschrijdend gedrag in het zorgteam een vanzelfsprekend aandachtspunt.
- Zorg dat de medewerkers worden getraind en gecoacht op het gebied van seksueel misbruik.
- Zorg dat de school een protocol heeft over het omgaan met (vermoedens van) seksueel grensoverschrijdend gedrag.
- Geef alle leerlingen seksuele vorming.

7 Werk samen met anderen

Het voorkomen en stoppen van grensoverschrijdend gedrag kun je als school niet alleen. Zorg voor een goede samenwerking met de leerplichtambtenaar: waarom komt een leerling niet op school? Dat geldt ook voor de ketenpartners in de zorg / hulpverlening: het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK), Bureau Jeugdzorg, de GGD, het Steunpunt Huiselijk Geweld, politie en organisaties voor wijk- en jongerenwerk.

Mogelijke **signalen** voor seksueel misbruik van jongeren

Gedrag van de jongere (13-18 jaar)

- seksualiseren van relaties;
- veel losse seksuele contacten;
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik;
- sterk seksueel wervend gedrag van meisjes ten opzichte van jongens/mannen als belangrijkste vorm van contact maken of
- extreem teruggetrokken en geremd seksueel gedrag;
- afkeer van lichamelijk contact;
- overmatig angstig;
- schrik bij aanraking;
- negatief lichaamsbeeld: ontevreden over, boos op of schaamte voor eigen lichaam;
- negatief zelfbeeld;
- kan moeilijk affectie uiten;
- plotselinge terugval schoolprestaties;
- concentratieproblemen;
- spijbelen;
- vroeg op school komen en laat weggaan en weinig of nooit afwezig zijn;
- weinig relaties met leeftijdsgenoten;
- niet deelnemen aan schoolse of sociale activiteiten;
- zeer meegaand gedrag;
- depressieve gevoelens;
- zelfverwonding;
- agressief gedrag.

Lichamelijke signalen

- pijn bij het lopen of zitten;
- (angst voor) zwangerschap/abortus;
- vermageren of dikker worden;
- anorexia/boulimia;
- hoofdpijn, (onder)buikpijn;
- verwondingen aan genitaliën;
- vaginale infecties en afscheiding;
- problemen bij het plassen;
- terugkerende urineweginfecties;
- pijn in de bovenbenen, samengeknepen bovenbenen;
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- seksueel overdraagbare ziekten;
- zwangerschap, abortus.

Signalen specifiek voor slachtoffers van loverboys

- plotselinge afwijkende normen en een plotselinge obsessie voor seks;
- plotselinge belangstelling voor bepaalde jongens, gaat om met oudere jongens;
- extra sociaal wenselijk opstellen (om niet te veel op te vallen);
- weinig of steeds minder binding met thuis;
- wisselt snel van emoties, is weinig flexibel, ziet niet hoe situaties kunnen veranderen;
- vermoeid en vermagerd (vaak erg laat naar bed);
- verandering qua kleding, make-up, vaak erg verzorgd en uitdagend uiterlijk;
- psychosomatische klachten (schreeuw om aandacht);
- zelfverwonding (verbergen of ermee te koop lopen);
- lage zelfwaardering, weinig realistisch zelfbeeld;
- makkelijk beïnvloedbaar, durft/kan geen grenzen aangeven;
- depressief;
- drinkt, blowt, eet slecht;
- veel geld of dure spullen;
- extreem uitgaansgedrag;
- veel op straat rondhangen: daar zijn vrienden die de leemte van thuis opvullen;
- overdreven vrolijk (maskeren wat er werkelijk speelt);
- veel terugtrekken, plotselinge huilbuien, woede-uitbarstingen;
- overdreven verhalen vertellen: stoer doen, zoeken naar aandacht;
- op verschillende plekken totaal ander gedrag vertonen (verschillende werelden);
- onregelmatig schoolbezoek: andere bezigheden, is te moe;
- thuis veel problemen;
- vertoont wegloopgedrag.

Het **Vlaggensysteem**

Het Vlaggensysteem geeft antwoord op de vraag hoe men pedagogisch moet omgaan met seksueel (grensoverschrijdend) gedrag van kinderen en jongeren. Het Vlaggensysteem is ontwikkeld door het Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid Sensoa in samenwerking met Movisie, het Nederlandse kennisinstituut voor maatschappelijke ontwikkeling. Deze methodiek gaat uit van een zestal criteria voor seksueel gezond èn seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zes criteria helpen te bepalen of seksueel gedrag van kinderen/jongeren al dan niet grensoverschrijdend is en bieden een professional handvatten om het gedrag te duiden en te weten hoe erop te reageren. De criteria zijn:

1. wederzijdse toestemming (duidelijke instemming van beide partijen);
2. vrijwilligheid (er is geen sprake van dwang of drang);
3. gelijkwaardigheid (er zijn geen grote verschillen in leeftijd, ontwikkeling, intelligentie);
4. leeftijdsadequaat (het gedrag past bij de ontwikkelleeftijd van een kind);
5. contextadequaat (het gedrag stoort niemand, de privacy wordt gerespecteerd);
6. zelfrespect (het gedrag is niet zelfbeschadigend of vernederend).

Er kan sprake zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag als slechts één van deze criteria niet aanwezig is. Het vlaggensysteem zet deze criteria op een rij, bouwt per criterium een gradatie in en koppelt dit aan een gekleurde vlag.

- De groene vlag staat voor gezond seksueel gedrag.
- De gele vlag staat voor licht grensoverschrijdend gedrag.
- De rode vlag heeft betrekking op ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.
- De zwarte vlag heeft betrekking op zwaar seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Bij elk type gedrag (groen, geel, rood, zwart) hoort een aangepaste reactie. Naargelang de kleur van de vlag, zal de pedagogische reactie anders zijn. Bij groene vlag wordt er niet of positief gereageerd, bij gele vlag wordt er gewaarschuwd of begrensd, bij rode vlag gaat men verbieden, en bij zwarte vlag straffen of ingrijpen. De bedoeling is dat 'groen seksueel gedrag' ruimte kan krijgen, en dat men binnen het team tot een betere afstemming kan komen over de pedagogische lijn die gevolgd wordt. Het Vlaggensysteem kan tevens een hulpmiddel zijn om over seksueel gedrag van kinderen/jongeren neutraler en objectiever te communiceren. Ook in het praten met ouders kan het continuüm van vlaggen als uitgangspunt worden genomen.

In het boek van het Vlaggensysteem worden naast de handleiding een aantal tekeningen gepresenteerd die gekoppeld zijn aan de methodiek van het Vlaggensysteem. Deze leidraad bij de tekeningen helpt bij het concretiseren van de pedagogische interventie. De tekeningen geven een 40-tal situaties weer van kinderen/jongeren betrokken in seksueel (grensoverschrijdend) gedrag. Bij elke tekening kan men beoordelen of het seksueel gedrag al dan niet grensoverschrijdend is en waarom. De criteria om het gedrag objectief te kunnen plaatsen worden besproken en achtergrondinformatie verstrekt. Bij dit boek hoort ook een CD-rom met daarop de tekeningen, een uitgebreide normatieve lijst van seksuele gedragingen en hand-outs voor de methodieken.

Vlaggensysteem, Praten met kinderen en jongeren over seks en seksueel grensoverschrijdend gedrag, auteurs: Erika Frans en Thierry Franck, Sensoa en Garant Uitgevers. Te bestellen via de boekhandel of via de site van Movisie: www.movisie.nl. Movisie ontwikkelde ook een training om te leren werken met het Vlaggensysteem. Zie de website.

Adressen & websites

B3

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

T: 020 314 1714 **www.amk-amsterdam.nl**

Het AMK is er voor advies- en consultgesprekken en het melden van vermoedens van kindermishandeling en seksueel misbruik, van kinderen tot 18 jaar en jongeren tot 21 jaar met een verstandelijke handicap. Bij het doen van een melding wordt een zorgvuldige procedure gevolgd. Het AMK heeft de mogelijkheid om onderzoek te doen naar vermoedens van seksueel misbruik. Uitgangspunt is dat ouders geïnformeerd worden over de melding tenzij er dringende redenen zijn dit niet (op dat moment) te doen. Het AMK biedt, indien nodig, ondersteuning door hulpverlening te organiseren aan kind en ouders. Indien ouders deze hulp en bescherming niet aan hun kind bieden dan bestaat de mogelijkheid dat het AMK aan de Raad voor de Kinderbescherming een verzoek tot onderzoek indient, wat kan leiden tot een maatregel ter bescherming van het kind.

Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam (BJAA)

T: 0900 200 3004 **www.bjaa.nl**

Bureau Jeugdzorg vormt de toegang tot de jeugdzorg en biedt hulp aan kinderen van 0 tot 18 jaar. Ook mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij het opgroeien en opvoeden van jongeren, zoals leerkrachten, artsen en verzorgers van kinderdagverblijven, kunnen een beroep doen op Bureau Jeugdzorg. Bij de hulpverlening heeft het de wettelijke taak om de rechten van het kind te beschermen en samen met ouders ervoor te zorgen dat de gezinssituatie verbetert. Als blijkt dat meer specialistische hulp nodig is, kan Bureau Jeugdzorg andere deskundigen inschakelen om te bepalen welke vervolghulp nodig is. Via Bureau Jeugdzorg kan doorverwezen worden naar geïndiceerde externe hulpverleningsorganisaties en naar de Raad voor de Kinderbescherming.

Centraal Meldpunt Vertrouwensinspecteurs

T: 0900 111 3111 **www.onderwijsinspectie.nl**

Bij de Inspectie van het Onderwijs werkt een klein team van vertrouwensinspecteurs. Ouders, leerlingen, docenten, directies en besturen kunnen de vertrouwensinspecteur benaderen wanneer zich in of rond de school problemen voordoen op het gebied van: seksuele intimidatie en seksueel misbruik; lichamelijk geweld; grove pesterijen; extremisme en radicalisering. Ernstige klachten die vallen binnen deze categorieën kunnen voorgelegd worden aan de vertrouwensinspecteur. Deze zal adviseren en informeren. Zo nodig kan de vertrouwensinspecteur ook begeleiden in het traject naar het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte.

GGD Amsterdam, Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

T: 020 555 5209 **www.gezond.amsterdam.nl**

E: jgzalgemeen@ggd.amsterdam.nl

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van de GGD werkt samen met scholen om kinderen en jongeren zo goed mogelijk te begeleiden. JGZ voert preventieve gezondheidsonderzoeken uit om de lichamelijke, psychische en sociale ontwikkeling van kinderen en jongeren te volgen en geeft informatie aan ouders en kinderen over een gezonde ontwikkeling op al deze gebieden. Daarnaast voert JGZ onderzoeken uit op verzoek van school, leerlingen en/of ouders. JGZ neemt deel aan het Zorg en Adviesteam (ZAT) op school om samen met de andere partners (vermoedens van) emotionele, gedrags-, ontwikkelings- of leerproblemen, vroegtijdig te onderkennen en efficiënt en effectief te ondersteunen. JGZ begeleidt ook bij schoolverzuim. JGZ vertegenwoordigt het OKC en neemt signalen vanuit school mee terug naar het OKC.

GGD Amsterdam, Steunpunt Seksueel Geweld Amsterdam

T: 020 555 5227 **www.gezond.amsterdam.nl**

E: ssga@ggd.amsterdam.nl

Het Steunpunt Seksueel Geweld is een klein team binnen de GGD, gericht op bestrijding en preventie van seksueel geweld en het verbeteren van de hulpverlening na seksueel geweld. Het Steunpunt geeft twee keer per jaar een gratis Nieuwsbrief uit, stelt jaarlijks het groepenoverzicht Seksueel Geweld samen en brengt elke twee jaar een Verwijsgids Seksueel Geweld uit. Twee keer per jaar organiseert het Steunpunt een themabijeenkomst over een aspect van seksueel geweld.

Het Steunpunt is casemanager bij zedenzaken waarbij mogelijk meerdere slachtoffers zijn betrokken en er een kans bestaat op maatschappelijk onrust, bijvoorbeeld op een school of een vereniging. Na een aangifte bij Bureau Zedenpolitie kan het Steunpunt op verzoek van de Zedendriehoek het Scenario Zedenzaken en Maatschappelijke Onrust in werking stellen. Ook als het scenario niet in werking treedt kan het Steunpunt adviseren over de aanpak.

In het Twee- of Meersporen Team (TMT) , een multidisciplinair expertiseteam met leden afkomstig uit verschillende

organisaties, wordt wekelijks een concrete casus besproken waarbij een vermoeden bestaat van seksueel misbruik in een afhankelijkheidsrelatie. Het Steunpunt is voorzitter van het TMT.

Politie Amsterdam Amstelland, Bureau Zedenpolitie

T: 0900 8844 (vraag naar Bureau Zedenpolitie)
www.politie-amsterdam-amstelland.nl
Voor informatie over een melding of aangifte kunt u contact opnemen met Bureau Zedenpolitie. De politie verheldert in een informatiegesprek de werkwijze van de politie. Er wordt uitleg gegeven over de procedure en de te verwachten (emotionele) belasting voor de betrokkenen. Ook wordt informatie gegeven over de eisen waaraan bewijsmateriaal moet voldoen wil dit leiden tot vervolging van plegers. Slachtoffers van een misdrijf (of hun wettelijke vertegenwoordigers) kunnen hiervan aangifte doen. Ook anderen die kennis dragen van een strafbaar feit kunnen aangifte doen. De werkzaamheden van de politie zijn in eerste instantie gericht op opsporing en vervolging van daders. Slachtoffers worden verwezen naar opvang en hulpverlening. Bureau Zeden heeft de beschikking over een verhoorstudio en een aantal speciaal opgeleide deskundigen. Ook (zeer) jonge kinderen en mensen met een verstandelijke beperking kunnen onder optimale omstandigheden gehoord worden.

Raad voor de Kinderbescherming

T: 020 889 3400 **www.kinderbescherming.nl**
Het AMK of Bureau Jeugdzorg kunnen de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen als zorgen om een kind niet opgelost kunnen worden in het vrijwillige kader. De Raad kan aan de rechter vragen hulp verplicht te stellen door het uitspreken van een maatregel van kinderbescherming. Deze maatregel wordt uitgevoerd door een medewerker van de gezinsvoogdij-instelling. Rechtstreeks melden bij de Raad kan alleen als er sprake is van een acute en ernstige bedreiging van het kind, waarbij aan het kind onmiddellijke hulp of zorg moet worden geboden en waarbij ouders dat niet doen. Naast bovengenoemde beschermingszaken doet de Raad onderzoek en geeft adviezen bij strafzaken en zaken rondom scheiding en omgang. Wanneer ouders het niet eens kunnen worden over de wijze waarop zij samen het gezag kunnen uitoefenen of het niet eens worden over een omgangsregeling dan kan de Raad op verzoek van de rechter adviseren over het ouderlijk gezag en een omgangsregeling.

B3

Websites

www.meldcode.nl of
www.rijksoverheid.nl/onderwerpen / kindermishandeling/meldcode
Voor informatie over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

www.meldcodeopschool.nl
Voor ondersteuning bij het gebruik van de meldcode.

www.movisie.nl
Movisie biedt toepasbare kennis, adviezen en oplossingen bij de aanpak van sociale vraagstukken op het terrein van welzijn, participatie, zorg en sociale veiligheid. Concrete producten zijn adviezen, trainingen en cursussen, publicaties en methodieken.

www.ppsi.nl
Voor een schematisch overzicht van de seksuele ontwikkeling van kinderen in de basisschoolleeftijd.

www.schoolenveiligheid.nl
Veel informatie en beleidsadviezen over diverse thema's zoals seksuele intimidatie, loverboyproblematiek, veilig internet en gedragscodes voor sociale media.

© 2012
uitgave **Steunpunt Seksueel Geweld**
www.gezond.amsterdam.nl

eindredactie **Tekstburo Gort**
grafisch ontwerp / DTP **Yusuf Kho vormgever IA BNO**
druk **SDA print + media**
ISBN 978-90-5348-186-8

Extra exemplaren te bestellen bij GGD Amsterdam
Steunpunt Seksueel Geweld Amsterdam.
U kunt ook de versie voor het Basis Onderwijs bestellen.

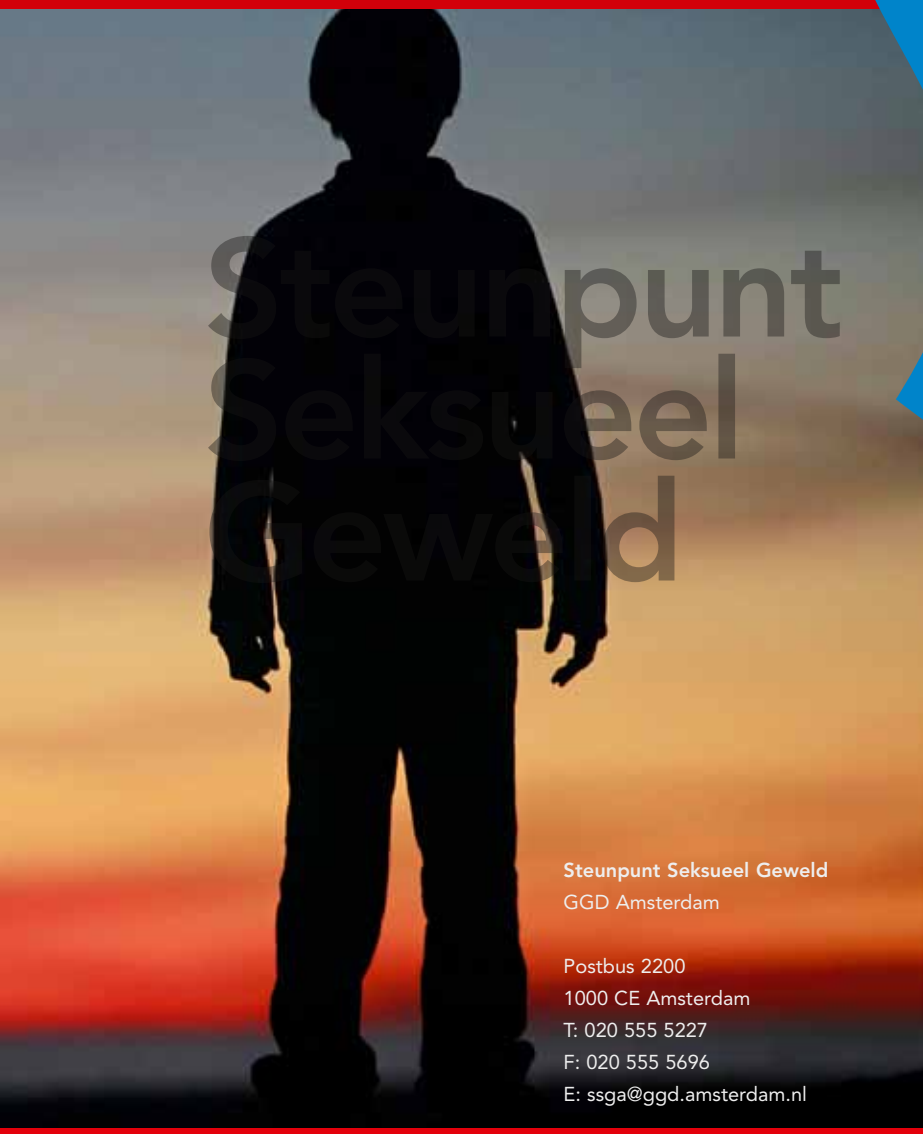

Steunpunt Seksueel Geweld
GGD Amsterdam

Postbus 2200
1000 CE Amsterdam
T: 020 555 5227
F: 020 555 5696
E: ssga@ggd.amsterdam.nl